

“วิธีการผลิตลำไยคุณภาพเกรด AA”

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

คุณจันทร์ วงศ์เรือง ประธาน ศพก.อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอเถลิง เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรและเป็นสถานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารวิชาการและบริการทางด้านการเกษตรในพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นกลไกในการบูรณาการ การทำงานของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯและหน่วยงานภาคี ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ อำเภอเถลิงอีกด้วย

จุดเริ่มต้นและแรงบันดาลใจ

ประวัติความเป็นมา คุณจันทร์ วงศ์เรือง ประธาน ศพก.อำเภอเถลิง หรือที่เรียกขานกันว่า ลุงจันทร์ “แรกเริ่มเดิมที เป็นคนจังหวัดลำปาง ได้มาตั้งรกรากอยู่ที่บ้านใหม่ศิริไล หมู่ ๑๒ อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และเริ่มอาชีพการทำการเกษตรโดยการซื้อที่ดิน จำนวน ๔๕ ไร่ ในปี ๒๕๓๗ ปลูกลำไยเป็นพืชหลักและมีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชแซม มีสระน้ำขนาดเล็กภายในสวนจำนวน ๓ สระ ในปีแรกเห็นว่าผลผลิตภายในสวนเจริญงอกงามเป็นอย่างดีทั้งลำไยและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปีต่อมา จึงได้ลองเปลี่ยนพืชแซมจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นกระเทียมและหอมแดง ปรากฏว่าเป็นผลดีกับต้นลำไยเป็นอย่างมากเนื่องจากลำไยได้รับประโยชน์จากการให้น้ำและปุ๋ยกับกระเทียมจึงส่งผลให้ต้นลำไยเจริญเติบโตเป็นอย่างดี เมื่อลำไยมีอายุได้ประมาณ ๔ ปี ในปี ๒๕๔๒ ลุงจันทร์ได้มีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานในเรื่อง การตัดแต่งกิ่งลำไย ที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบกับช่วงนั้นเกิดปรากฏการณ์เอลนินโญ่ ส่งผลให้เกิดปัญหาลำไยไม่ติดดอกออกผล ลุงจันทร์จึงได้นำเอาความรู้ที่ได้รับมาทดลองใช้กับสวนลำไยของตนเอง โดยแบ่งพื้นที่การผลิตลำไยนอกฤดู จำนวน ๓๕ ไร่ และในฤดู ๑๐ ไร่

ข้อมูลพื้นฐานของศพก.เถลิง ตั้งอยู่ที่ ๑๒ ตำบลเถลิง อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน บนเนื้อที่ ๔๕ ไร่ สภาพภูมิประเทศ สภาพเป็นที่ลาดเชิงเขา ดินร่วนปนทราย เนื้อดินเป็นสีน้ำตาลเข้ม มีความอุดมสมบูรณ์ดีมาก

การดำเนินงานของ ศพก.สี่

“เทคนิคการรดน้ำอย่างไรให้ดอกฟูเต็มต้น” ลุงจันท์เล่าว่า “การรดน้ำต้องดูอายุต้นลำไยด้วย ถ้าใช้สารปริมาณมากเกินไป จะให้ต้นลำไยโทรมง่าย วิธีการคือ

๑. ใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ เพื่อกระตุ้นการออกดอกลำไย ในปริมาณ ๑ กิโลกรัม/ต้น ให้น้ำ (ด้วยระบบน้ำสปริงเกอร์) ให้ชุ่ม

๒. หลังจากใส่ทางดินแล้วประมาณ ๑๐ วัน พ่นซ้ำทางใบอีกครั้งด้วยส่วนผสมของ โพแทสเซียม คลอไรด์ ๑ กิโลกรัม + ไทโอยูเรีย ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร

๓. หลังจากนั้นอีกประมาณ ๕ - ๗ วัน จะพ่นปุ๋ยเกร็ด สูตร ๑๓ - ๐ - ๓๖ และสูตร ๑๕ - ๐ - ๐ อย่างละ ๑ ก.ก. ต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร

ข้อสังเกต ลุงจันท์ พยายามไม่ใช้โซเดียมคลอไรด์ เนื่องจากทำให้เกิดปัญหาการตกค้างในดิน แต่หากมีความจำเป็นต้องใช้ ก็จะใช้ในปริมาณน้อยมาก

“ปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย ทำง่ายประหยัดแรงงาน” มีวิธีทำง่ายมาก ลุงจันท์เล่าให้ฟังว่า “การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไยคือวิธีการที่ง่ายที่สุดในการทำปุ๋ยหมัก เนื่องจากไม่มีขั้นตอนใดที่ยุ่งยาก เพียงแค่ตัด กลบ โรย ราด รด แค่ ๕ ขั้นตอน ได้ปุ๋ยหมักใช้ง่ายๆ สบายกระเป๋า” แล้วลุงจันท์ก็เล่าถึงวิธีการ

๑. ตัด ตัดแต่งกิ่งลำไยให้โล่ง ทรงผ่าซีกหาง

๒. กลบ เอากิ่งที่ตัดแต่งแล้ววางเรียงรอบต้น เอาใบลำไยกลบ ทำหลายๆชั้น

๓. โรย โรยปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมี ๔๖ - ๐ - ๐ อัตรา ๑ ต่อ ๑ ต้นละ ๒ กิโลกรัม

๔. ราด ราด ชูเปอร์ พด.๑ ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร จนชุ่ม

๕. รด รดน้ำทุก ๕ - ๗ วัน

เมื่อครบ ๘ เดือนก็จะได้ปุ๋ยหมักราคาประหยัดไว้ใช้ได้ นอกจากจะได้ปุ๋ยหมัก ยังส่งผลดีต่อต้นลำไยอีกด้วย คือ ทำให้โคนต้นชุ่มชื้น ประหยัดการให้น้ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น เป็นต้น

“เทคนิคการให้น้ำอย่างไร ไม่เสียเปล่า” ลุงจันท์ กล่าวว่า ให้ตามช่วงเวลาและความเหมาะสม หมายถึง ช่วงเวลาสำคัญๆ เช่นหลังใส่ปุ๋ย หลังราดสาร ช่วงแทงช่อ ช่วงดอกบาน ช่วงติดผล ก่อนเก็บเกี่ยว ถือว่าเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะน้ำสำคัญสำหรับพืชและการดูแลอาหารของพืช โดยสามารถอธิบายได้ตามตารางนี้

เดือน	ระยะ	การให้น้ำ
ลำไยในฤดู		
มกราคม	แทงช่อดอก	เมื่อเห็นเป็นช่อดอกแล้ว ควรมีการให้น้ำเล็กน้อย และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ
กุมภาพันธ์	ดอกบาน	ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ
มีนาคม-เมษายน	ติดผลขนาดเล็ก	ระยะนี้ต้องให้น้ำสม่ำเสมอ ถ้าขาดน้ำจะทำให้ผลแคะ แก่รีนและร่วง
พฤษภาคม-กรกฎาคม	ผลกำลังเจริญเติบโต	ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ
สิงหาคม	เก็บเกี่ยวผลผลิต	ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้ใบอ่อนแตกเร็วขึ้น
พฤศจิกายน	ใบแก่	หลังจากหมดฝนแล้ว งดการให้น้ำเพื่อให้ต้นพักฟื้นตัวเร็วขึ้น
ธันวาคม	ใบแก่	งดการให้น้ำเพื่อให้ต้นลำไยมีการสร้างตาดอก
ลำไยนอกฤดู		
มิถุนายน	ช่วงราดสาร	รดน้ำบริเวณราก หรือบริเวณที่หว่านสารให้น้ำลึกลงไป ประมาณ ๒ นิ้ว ห่างกัน ๓-๗ วัน
กรกฎาคม	ช่วงออกดอก	ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ
สิงหาคม	ช่วงผสมเกสร	ให้น้ำประมาณ ๒๕๐ - ๓๕๐ ลิตรต่อต้น ขึ้นอยู่กับขนาดของต้น สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง
กันยายน - ธันวาคม	ช่วงการติดผลและการพัฒนาผล	ให้น้ำประมาณ ๒๕๐ - ๓๕๐ ลิตรต่อต้น ขึ้นอยู่กับขนาดของต้น สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง
มกราคม - กุมภาพันธ์	ก่อนการเก็บเกี่ยว	ให้น้ำประมาณ ๒๕๐ - ๓๕๐ ลิตรต่อต้น ขึ้นอยู่กับขนาดของต้น สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

ภายในสวนจะใช้ระบบสปริงเกอร์ ใต้ต้นลำไย ต้นละ ๓ - ๔ หัว เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้แก่ดินทั่วทั้งทรงพุ่ม ซึ่งทำให้ประหยัดน้ำได้ดีกว่าการใส่น้ำตามร่องสวนและการเกิดวัชพืชน้อยและจำกัด ลุงจันท์กล่าว

“น้ำหมักปลา คุณค่าที่ล้ำไยคู่ควร ” ลุงจันท์ เล่าว่า ได้ความรู้เรื่องการทำน้ำหมักปลา มาจากเจ้าหน้าที่ที่มาส่งเสริม ซึ่งเมื่อนำไปใช้ในการฉีดพ่นลำไย และข้าวโพดแล้ว ผลผลิตดี น้ำหนักดี ขยายผลได้มี มีแมลงรบกวนน้อย จึงบอกต่อให้เกษตรกรในพื้นที่ได้ลองทำ ใช้ระยะเวลาในการหมัก ๒ เดือน โดยมีส่วนประกอบได้แก่

๑. เศษปลา ๑๒ กิโลกรัม (ปลาสด หรือเศษอาหารแล้วแต่จะหาได้)
๒. กากน้ำตาล ๘ กิโลกรัม
๓. จุลินทรีย์ (EM.)* ๒ ลิตร
๔. ถังขนาด ๓๐ ลิตรแบบมีฝาปิด
๕. กระซอนหรือผ้าขาวบาง (ใช้เพื่อจะตักหรือกรองเศษปลาออกตอนหมักครบระยะเวลา)

*หมายเหตุ EM ย่อมาจาก Effective Microorganisms หมายถึง กลุ่มจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ

การสรุปความรู้ที่ได้รับจากบทเรียน

๑. ขุมความรู้ (Knowledge Assets) คือ ปัจจัยที่ทำให้การทำงานนั้นประสบความสำเร็จ

๑. ความพากเพียร อดทน สม่ำเสมอ ทุกๆวัน จะต้องเข้าสวนลำไย ถึงแม้จะไม่มียางอะไรก็ตาม แต่การเดินดูลำไยไปเรื่อยๆ จะทำให้สามารถเห็นความผิดปกติของลำไยได้ เช่นการเข้ารบกวนของโรคและแมลง ความชื้นในดิน ความอุดมสมบูรณ์ของต้น เป็นต้น

๒. การลงมือปฏิบัติ ทำให้สามารถตอบคำถามเกษตรกรได้อย่างชัดเจน ถึงวิธีการ กิจกรรม การแก้ไข หรือข้อซักถามต่างๆได้ รวมถึงสามารถเข้าใจและเรียนรู้งานจนเกิดความเชี่ยวชาญได้ เช่นการตัดแต่งกิ่ง

๓. การวางแผน แผนการผลิตส่วนใหญ่ของสวน จะทำทั้งในฤดูและนอกฤดู เพื่อกระจายความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตและตลาดรับซื้อ ถึงแม้ตลาดนอกฤดูจะราคาดีเพียงใด แต่ต้นทุนการผลิตก็สูงไปตามนั้น

๔. การยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรใหม่ๆ ที่เข้ามา ไม่ปิดกั้นการรับรู้และพร้อมเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

๕. การอบรม สัมมนา ศึกษา ทำให้เกิดการเชื่อมโยงทางความคิดหลายๆด้าน สามารถนำมาปรับใช้ภายในสวนได้

๖. การจัดตั้ง ศพก. ในพื้นที่ของตน ทำให้ได้รับโอกาสหลายๆอย่าง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งต้องการคำแนะนำในการทำการเกษตร

๒. แก่นความรู้ (Core Competence) คือ สมรรถนะหลักที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ ซึ่งมาจากขุมความรู้

๑. มุ่งมั่น ขยัน พากเพียร
๒. ลงมือปฏิบัติจริง
๓. การวางแผนการผลิตการตลาด
๔. การยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร
๕. การอบรม สัมมนา
๖. การเป็น ศพก.

๓. กลยุทธ์ที่ใช้ในการแก้ปัญหา (Tactics)

๓.๑ กลยุทธ์ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

ไม่ยึดติดทฤษฎี หาทงออกด้วยการพลิกแพลงแผนการปฏิบัติ

๓.๒ ภาวะเทียบ/แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Theory)

แนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง พอมี พอกิน พอใช้ ของในหลวงรัชกาลที่ ๙

รายชื่อผู้ร่วมถอดบทเรียน

๑. ดร.ประหยัด	มะโนพะเส้า	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
๒. นายมนตรี	ทองงาม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๓. นายมานิตย์	ธรรมไชย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๔. นางสาวเรียงขวัญ	สุริยะปัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๕. นางสาวสุพัตรา	สุนันตา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๖. นางสาวสุดธิดา	หาญฤทธิ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๗. นางสาวทิพย์สุนันธ์	แก้วกัญญา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร